

Merk at *desinteresse* ikke er blant kriteriene. Siden sosiale verdier og bias ikke kan elimineres fra vitenskapelig praksis, og vi aldri kan være nøytrale, må vi heller etterstrebe pluralitet, åpenhet og refleksjon over hvordan forskjellige undersøkere er situert.

En bekymring som har vært reist mot forslaget, er at det ikke formulerer kriterier for *hvilken* dissens, uenighet eller mangfold som bør anerkjennes. Klimafornektende, vaksinemotstandere og andre konspirasjonsteoretikere kritiserer gjerne vitenskapelig praksis, men det er ikke kritikk vi nødvendigvis er tjent med å ta på alvor. Tvert imot skaper den ofte forvirring, og det å ta kritikken på alvor – ofte innvendinger som allerede er tilbakevist mange ganger eller er basert på grunnleggende misforståelser – kan bidra til å utilsiktet legitimere syn som ikke fortjener legitimitet.

For eksempel etterlyser vaksinefornektende ofte *debatt*, og tolker avslag (konspiratorisk) med at de vitenskapelige resultatene står svakere enn vitenskapsfolk er villige til å innrømme. I virkeligheten unngår forskere slike debatter fordi det å vinne en *debatt* ikke handler om å ha rett, men om å være *flink til å debattere*. Vitenskapelige resultater er vanskelige og sammensatte, og egner seg ofte dårlig for de retoriske strategiene man trenger for å vinne debatter. Det krever for eksempel uendelig mer ressurser og kunnskap å vise at (og hvorfor) en uriktig eller unyansert påstand er uriktig eller unyansert enn det tar å fremsette en uriktig eller unyansert påstand i utgangspunktet, og debatter gir gjerne lite rom for kompleksitet og presisjon. Vitenskapelige disipliner har dessuten egne fora for debatt som tar hensyn til kompleksiteten, nemlig fagfellevurderte tidsskrifter – men disse krever en helt annen standard på datamateriale og

forståelse enn vitenskapsfornektene gjerne er interesserte i. Dessuten vil forskere, selv om de vinner en debatt, uansett etterlate et inntrykk av at de alternative ideene var verdt å ta på alvor. Og bare dét er et skummelt signal å sende offentligheten når det gjelder klimaendringer, vaksiner eller andre temaer der liv og fremtid faktisk står på spill.

Demokratisk innflytelse over hvordan vitenskapen organiseres, og hvilke spørsmål som undersøkes, er viktig, men reiser vanskelige spørsmål, ikke minst om rollen til dem som berøres av fenomenene det forskes på. Det er neppe kontroversielt at prosessene bør involvere en reflektert offentlighet der alle interessenter er godt representert. Hvordan man finner en god balanse mellom interessenter og eksperter, er imidlertid et vanskelig vitenskapspolitisk spørsmål.